

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА
КАФЕДРА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

ШЕРЕШЕВСЬКІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАННЯ: ЗАХИСТ ПРАВ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВІЙНИ

*МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції*

*Одеса,
3 грудня 2025 року*

Одеса
Фенікс
2025

За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонова*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», проф.;
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Павлова Вікторія Георгіївна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Лешикова Єлизавета Сергіївна – лаборант кафедри цивільного права НУ «ОЮА».

Організаційний комітет Всеукраїнської наукової конференції:

Харитонов Євген Олегович – д.ю.н., завідувач кафедри цивільного права НУ «ОЮА», член-кореспондент НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України, проф.;
Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», проф.;
Зубар Володимир Михайлович – к.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Кривенко Юлія Василівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Павлова Вікторія Георгіївна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Матійко Микола Володимирович – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Лешикова Єлизавета Сергіївна – лаборант кафедри цивільного права НУ «ОЮА».

Матеріали видано в авторській редакції.

Повну відповідальність за достовірність і якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції та їхні наукові керівники, які рекомендували ці матеріали до друку.

III 49 **Шерешевські цивілістичні читання: захист прав приватної особи в умовах війни** : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 3 груд. 2025 р.) [Електронне видання] / за заг. ред. Є. Харитонова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 250 с. – Режим доступу: ...
ISBN 978-617-8763-00-8

Збірник містить результати наукових досліджень, присвячених питанням захисту прав приватної особи. У виданні представлено актуальні теоретичні та прикладні напрацювання, що висвітлюють питання окремих аспектів захисту прав приватної особи, удосконалення механізму правового регулювання, створення нових правових інститутів, доповнення чинних нормативно-правових актів, що своєю чергою додатково актуалізує оновлення цивільного законодавства на підґрунті загального концепту приватного права.

Збірник адресовано студентам, викладачам, науковцям і всім, хто цікавиться теорією, практикою, історією та перспективами розвитку правової науки.

УДК 347.1/7

Менджул Марія Василівна ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА ПРАЦЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ ТРАНСКОРДОННІ РИНКИ ПРАЦІ	161
Мошинська Яна Степанівна ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПОЗБАВЛЕННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ПРАВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	165
Nekit K. EXTENTION OF CONSTITUTIONAL PRINCIPLES AND FUNCTIONSTO DIGITAL ASSETS.....	169
Orzikh Yurii Hennadiiovych SUCCESSION UNDER SWEDISH LAW AND ITS RELATIONSHIP WITH SUCCESSION UNDER UKRAINIAN LAW: CONFLICTS OF LAWS IN CROSS-BORDER SUCCESSION.....	172
Оскілко Олексій Олегович ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	176
Павлова Вікторія Георгіївна ПОДВІЙНА ПРИРОДА ВЕНДИНГОВИХ ПРАВОВІДНОСИН	181
Петров Володимир Володимирович ЩОДО РОЛІ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМЦІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ СТИМУЛЮЮЧОЇ ФУНКЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА	184
Резніченко Семен Васильович, Поліщук Вероніка Романівна ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ДІТЕЙ	188
Ромась Денис Сергійович ЦИФРОВІ ФОРМИ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: ЕЛЕКТРОННІ ДОГОВОРИ, СМАРТ-КОНТРАКТИ ТА ГІГ-КОНТРАКТИ.....	191
Ромась Марія Іванівна ПРОБЛЕМАТИКА БАГАТОРІВНЕВОСТІ ІНТЕРЕСУ ПУБЛІЧНО- ПРАВОВИХ УТВОРЕНЬ У ПРИВАТНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ.....	195
Сафончик Оксана Іванівна АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ В УМОВАХ ВІЙНИ ...	198
Скрагленко Марія Ростиславівна ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ФІЗИЧНИМ ОСОБАМ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ: ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ТА ПРАКТИЧНІ ВИКЛИКИ. ПРОБЛЕМАТИКА В ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	201
Спасова Катерина Іванівна РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	209

та особою в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 2. С. 396-397.

4. Щербина В. С. Господарське право України: [навч. посіб.]. К. Атака. 1999. 336 с.

5. Грек Б. М. Господарсько-правова відповідальність учасників господарських відносин: загально-правовий аспект. *Вісник Академії адвокатури України*. 2008. № 2. С. 36-50.

6. Пилипенко А. Я. Вибране. К.: Освіта України, 2013. 504 с.

7. Пронська Г. В. Вибране. К.: Освіта України, 2013. 696 с.

Резніченко Семен Васильович,

*кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільно-правових
дисциплін Одеського університету
внутрішніх справ*

Поліщук Вероніка Романівна,

*студентка 3 курсу інституту права та
безпеки Одеського університету внутрішніх
справ*

ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ДІТЕЙ

Необхідність вивчення особистих немайнових прав дітей зумовлена необхідністю забезпечення їх гідності, безпеки та розвитку в сучасному суспільстві. Враховуючи зростаючі загрози, такі як булінг, кіберзлочинність, порушення приватності та неналежне ставлення, захист прав дитини набуває особливого значення. Законодавство США та міжнародні норми, зокрема Конвенція ООН про права дитини, спрямовані на гарантування рівних можливостей, охорону здоров'я, освіту та свободу самовираження для кожної дитини. Формування правової культури та підвищення обізнаності суспільства щодо цих прав є ключовими аспектами їх реалізації.

Особисті немайнові права дитини є невід'ємною частиною цивільних правовідносин та належать до природних прав. Вони пов'язані з немайновими благами, не мають економічного змісту, індивідуалізують особу дитини та не підлягають передачі чи відчуженню. Ці права гарантуються всім дітям у рівному обсязі, охороняються батьками та регулюються положеннями Цивільного та Сімейного кодексів України [4, с. 99].

Народження дитини, як юридичний факт, є початком виникнення особистих немайнових прав, що належать кожній людині від народження. Цей факт не лише перетворює подружжя на батька та матір, а й започатковує комплекс сімейних правовідносин, де дитина стає носієм природних прав і свобод[5, с. 14].

Стаття 291 Цивільного кодексу України визначає право дитини на сім'ю як одне з найважливіших природних прав. Це право гарантує кожній фізичній особі, незалежно від віку та стану здоров'я, можливість мати сім'ю, а також захищає від примусового розлучення з нею, за винятком випадків, передбачених законом. Крім того, стаття закріплює право дитини на підтримку зв'язків з членами сім'ї та родичами, незалежно від місця її перебування, та забороняє втручання в сімейне життя, окрім випадків, передбачених Конституцією України.[1]

Юркевич Ю. М., Дутко А. О, зазначають, що дитина, через свою фізичну та психологічну вразливість, не може існувати та розвиватися самотійно. Її становлення відбувається в сім'ї, тому кожна дитина має право на сім'ю, зміст якого залежить від обставин її життя[6, с. 318].

Згідно з законодавством України, зокрема статтями 150-152 Сімейного кодексу України та статтею 12 Закону України «Про охорону дитинства», батьки мають не лише право, а й обов'язок виховувати та розвивати дитину. Це включає піклування про її здоров'я, фізичний стан. Батьки зобов'язані забезпечити духовний і моральний розвиток дитини, її навчання, створення умов для розкриття природних здібностей, а також виховувати її в атмосфері поваги до гідності та підготовки до самостійного життя. Таким чином, їхнє право на виховання дітей є водночас обов'язком, який відповідає праву дитини на батьківське піклування та належне виховання [2,3].

Згідно зі статтею 153 Сімейного кодексу України, мати, батько та дитина мають право на безперешкодне спілкування між собою. Це право є фундаментальним для забезпечення міцних сімейних зв'язків. Однак, існують випадки, коли це право може бути обмежене законом, наприклад, коли спілкування може завдати шкоди дитині. Стаття 171 Сімейного кодексу України закріплює право дитини бути вислуханою у питаннях, що стосуються її особисто та її сім'ї. Думка дитини відіграє важливу роль у вирішенні питань, пов'язаних із її вихованням, місцем проживання, позбавленням чи поновленням батьківських прав, а також управлінням її майном. Однак суд може

ухвалити рішення, що не співпадає з бажанням дитини, якщо це необхідно для забезпечення її найкращих інтересів [2].

Окрім зазначеного, кожна дитина має право на захист своїх інтересів та прав, відповідно інтереси дитини до повноліття захищають батьки або органи опіки, які мають право на відібрання дитини, позбавлення батьківських прав та визначення її долі. З 14 років дитина може самостійно звертатися до суду за захистом своїх прав [6, с. 324].

Відповідно до вищезазначеного розуміємо, що особисті немайнові права дитини включають право на сім'ю, спілкування з батьками та родичами, повагу до приватного життя та врахування її думки у вирішенні важливих питань. Вони відіграють ключову роль у забезпеченні належного фізичного, психоемоційного та морального розвитку дитини. При цьому особливий акцент робиться на відповідальності батьків за виховання та створення сприятливих умов для життя дитини, що відображено у Сімейному та Цивільному кодексах України.

Особисті немайнові права дітей є ключовим аспектом забезпечення їхнього повноцінного розвитку та захисту в сучасному світі. Ці права, що виникають з моменту народження, не мають економічного змісту, але є надзвичайно важливими для формування особистості дитини. Вони включають право на сім'ю, виховання, спілкування з батьками та захист від будь-яких форм насильства чи дискримінації.

Таким чином, забезпечення реалізації особистих немайнових прав дітей вимагає не лише належної правової бази, а й активного сприяння з боку держави, батьків та суспільства. Формування правової культури, підвищення обізнаності батьків, педагогів та інших фахівців, які працюють з дітьми, є важливим кроком у цьому напрямку. Крім того, необхідно забезпечити ефективні механізми захисту прав дитини, включаючи можливість звернення до суду та органів опіки, всі ці механізми є необхідними умовами для створення безпечного та сприятливого середовища для розвитку кожної дитини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України. 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Сімейний кодекс України. 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
3. Закон України «Про охорону дитинства». 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>

4. Батлук М. В., Козлова П. Г. До питання про інститут особистих немайнових прав дітей. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №4. С. 98-100.

5. Комісаренко В. Д. Поняття особистих немайнових прав батьків та дітей у законодавстві та правовій доктрині України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. №42. С.13-17.

6. Юркевич Ю. М., Дутко А. О. та ін. Особисті немайнові права особи : навч. Посібник. За ред. А. О. Дутко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 444 с.

*Ромась Денис Сергійович,
доктор філософії з права, доцент кафедри
приватного права
Хмельницького університету управління та
права імені Леоніда Юзькова*

ЦИФРОВІ ФОРМИ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: ЕЛЕКТРОННІ ДОГОВОРИ, СМАРТ-КОНТРАКТИ ТА ГІГ-КОНТРАКТИ

В умовах сучасного розвитку суспільства, особливу роль посідає застосування цифрових механізмів розрахунку в договірних зобов'язаннях. Зокрема це прослідковується в нових елементах, таких як електронні правочини, електронні договори, смарт-контракти, гіг-контракти. Цивільним кодексом України визначено правочин як дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків (ст. 202) [1]. Законодавець прямо визначає, що правочин може вчинятись усно або в письмовій (електронній) формі [1]. Так, Закон України «Про електронну комерцію» визначає електронний правочин як дію особи, спрямовану на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснену з використанням інформаційно-комунікаційних систем (ст. 3) [2], а за Законом України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» інформаційно-комунікаційна система являє собою сукупність інформаційних та електронних комунікаційних систем, які у процесі обробки інформації діють як єдине ціле [3]. Отже, електронний правочин вчиняється у цифровому середовищі шляхом передання та фіксації волевиявлення особи за